

ZPRÁVY

Katarzyna Wojan – Elżbieta Skupińska-Dybek: **Słownik homonimów leksemowych języka rosyjskiego z polskimi ekwiwalentami tłumaczeniowymi**. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011, 593 s., ISBN 978-83-7326-859-3

Recenzowana pozycja słownikowa jest odpowiedzią – jak czytamy w przedmowie (a oprócz niej słownik zawiera jeszcze korpus i *Indeks homografów rosyjskich*) – na wzrost zainteresowania słownikami prezentującymi wybrane mikrosystemy leksyki danych języków. Wpisuje się zatem w aktualną i wciąż postępującą tendencję opracowywania słowników wysoce wyspecjalizowanych. Słownik był opiniowany do druku przez profesora UAM dra hab. Andrzeja Sitarskiego – dyrektora Instytutu Filologii Rosyjskiej Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Na pierwszy rzut oka mogłoby się wydawać, że omawiana pozycja jest w pewnym sensie twórczą kontynuacją zestawiania homonimów rosyjsko-polskich, jak to czyniono w ważnych wcześniejszych pracach, np.: Krzysztofa Kusala (*Rosyjsko-polski słownik homonimii międzyjęzykowej*, Wrocław 2003) czy Marka Szałka (*Słownik homonimów rosyjsko-polskich*, Poznań 2004). To pierwsze wrażenie jest jednak mylne. Wspomniani wyżej autorzy omawiają homonimy międzyjęzykowe, natomiast recenzowany *Słownik homonimów leksemowych języka rosyjskiego z polskimi ekwiwalentami tłumaczeniowymi* ukazuje zawartość zbioru homonimiki leksemowej języka rosyjskiego, ale bez odwołań do stanu homonimiki polskiej. Publikacja ta prezentuje w formie książkowej zbiór leksemowej homonimiki rosyjskiej dla polskiego odbiorcy, co jest jej niewątpliwym walorem. Słownik adresowany jest nie tylko do studentów czy rusycystów, lecz także m. in. do tłumaczy i glottodydaktyków, zainteresowanych systemem leksykalno-semantycznym języka rosyjskiego. Oczywiście słownik jest niezwykle pomocny również wszystkim uczącym się języka rosyjskiego, niezależnie od poziomu zaawansowania. Zaletą omawianej publikacji jest także to, że zawiera ona leksykę współczesną, a definicje są przejrzyste i zwięzłe. Opis znaczeń jest bardzo precyzyjny, a zawartość informacji – wszechstronna. Słownik zawiera ok. 11 200 artykułów hasłowych prezentujących homonimy leksykalne (homonimy morfologiczne nie były brane pod uwagę). Do zbioru homonimiki leksemowej zostały włączone także partykuły, spójniki, przyimki, liczebniki, bezosobowe predykaty, słowa modalne, krótkie formy przymiotnika itp., co dało ciekawy rezultat.

Słownik homonimów leksemowych języka rosyjskiego z polskimi ekwiwalentami tłumaczeniowymi ukazuje specyfikę semantyki leksemów rosyjskich wraz z ich właściwościami akcentologicznymi, ortoepicznymi, gramatycznymi, stylistycznymi i składniowymi. Szczególna uwaga została poświęcona etymologii słów – ich związkom semantycznym z jednostkami leksykalnymi innych języków. Pomocne są w słowniku konteksty obrazujące użycie poszczególnych homonimów, podawane są także m.in. idiomy, przysłowia, powiedzenia, a czasami całe zdania ilustrujące zastosowanie danego leksemu.

W słowniku umieszczono (podając w dużym skrócie i odsyłając do oryginału): leksemowe homonimy całkowite (zbieżne są wszystkie formy gramatyczne leksemu), np. **I агент** – ‘przedstawiciel, agent’ i **II агент** – ‘szpieg, agent’; leksemowe homonimy częściowe (zbieżne są tylko niektóre formy fleksyjne), np. **I сын, ~а** (*lm ~овья, ~овой*) ‘syn’, **II сын, ~а** (*lm ~ы, ~ов*) ‘syn’ *książk. o człowieku związanym z kimś, czymś*, np. **~ы отчизны** ‘synowie ojczyzny’; homonimy leksykalno-gramatyczne, np. **I печь** – ‘piec’ (np. kaflowy), **II печь** – ‘piec’ (np.

ciasto). Oprócz tego w słowniku znajdziemy także m.in. leksemowe homografy, leksemowe homofony i leksemowe homonimy nazewnicze.

W omawianej publikacji zostało odzwierciedlone bogactwo homonimii na przykładzie wszystkich części mowy. Zaprezentowane słownictwo należy do leksyki rosyjskiej neutralnej, terminologicznej (terminy z informatyki, techniki, ekonomii, astronomii itd.), slangowej (żargon komputerowy, młodzieżowy itp.), regionalnej i onomastycznej. Zawarto także sporo wyrazów przestarzałych, które jednak pomagają zrozumieć teksty literackie, kulturowe i naukowe.

Przy konstrukcji słownika wykorzystano m.in. 27 pozycji leksykograficznych w zakresie języka rosyjskiego, 14 pozycji w zakresie języka polskiego oraz 37 słowników przekładowych. Budowa artykułu hasłowego została bardzo starannie przemyślana i skonstruowana. Zaprezentowano wiele informacji (m.in. ortoepiczne, gramatyczne, etymologiczne), ale w sposób przejrzysty, np.:

I болта́||ть, ~ю, ~ешь ndk [slow., onomat.] 1. bełtać, mieszać; 2. machać, wymachiwać, bujać, dyndać, majtać

II болта́||ть, ~ет nieos. ndk pot. rzucać, huścić (*samolotem statkiem*)

III болта́||ть, ~ю, ~ешь ndk [slow., onomat.] **1.** pot. gadać, pleść, paplać, głądzić, klepać; $\diamond$ ~ть языком а) mlceć (trzcpać) jęzorem; mówić bez końca; nadawać *паз.*; **б)** chlapać *сов.*, mówić to, czego nie należy (nie ugryźć się w porę w język); **2.** biegle mówić, nawijać *паз.*, szwargotać *паз.*, szprechać *паз.*

Ten przykład nie wyczerpuje oczywiście wszystkich możliwości słownika, lecz ukazuje zaledwie kilka jego walorów, co może dać ogólne wyobrażenie na temat całej jego koncepcji. Omawiana publikacja książkowa zasługuje na popularyzację nie tylko w środowiskach specjalistów, jest niewątpliwie cenną pomocą dla wszystkich Polaków interesujących się zawodo-wo czy prywatnie językiem rosyjskim.

Radosław Kaleta

Michala Benešová – Renata Rusin Dybalska – Lucie Zakopalová a kol.: Proměny polonistiky. Tradice a výzvy polonistických studií. Nakladatelství Karolinum, Praha 2014, 300 s., ISBN 978-80-246-2732-8

Publikace přinášející informace (nejen) o pražském polonistickém pracovišti zdaleka není první svého druhu. Naopak, sborníky tematicky zaměřené na výsledky odborné činnosti zakladatelů a čelních představitelů akademické polonistiky v českých zemích se od určité doby objevují s jistou pravidelností – pokaždé k nějakému výročí založení katedry polského jazyka a literatury na Univerzitě Karlově, konkrétně k výročí třiceti-, padesáti-, osmdesáti- či devadesátiletému. Prezentovaný sborník, k jehož přípravě byli přizváni další, tedy mimopražští, dokonce i zahraniční autoři, na tuto tradici navazuje. Účast na konečně podobě sborníku, kterou lze s jistou nadsázkou označit jako masovou, je na jednu stranu důkazem toho, že se polonistice mimo samotné polské akademické prostředí daří, na druhou stranu bohužel výrazně omezuje rozsah a hloubku jednotlivých studií a neprospívá ani formální úpravě publikací. Nicméně i za těchto okolností se redaktorkám podařilo předložit širší odborné veřejnosti potřebnou a smysluplnou práci, z níž si každý příjemce může vybrat to, co jej zvláště zajímá. Z tohoto pohledu je kladem samotná šíře témat, jimž se autoři (více či méně zkušeně) věnují, a soupis odkazů na další příslušnou literaturu. Použity byly přístupy